

Kapitel 3 – Pluralformen i termen ”Adonai”

I förra kapitlet såg vi att begreppet ”Elohim” inte nödvändigtvis uttrycker pluralitet trots att det ordet står i pluralis, eftersom predikatet som åtföljer det alltid förekommer i singularis när ”Elohim” syftar på den Allsmäktige.

Något liknande sker med det hebreiska ordet ”Adonai”, som är sammansatt av pluralformen av ”Adon” – ”Adonim” – och suffixet ”ai” – ”mina”.

”Adon” betyder:

- herre, husbonde, ägare, chef, make
- kung, guvernör, furste

Vi skall här nämna fem olika former av ordet ”Adon”:

”Adon” – (singular) herre

”Adoni” – (singular) min herre

”Adonim” – (plural) herrar

”Adonei” – (plural) herrarna av...

”Adonai” – (plural) mina herrar/min Herre

Om man bortser från pluralformen ”Adonai” används ordet ”Adon” några hundra gånger i Skrifterna och syftar då nästan alltid på människor, men också på änglar och även den Allsmäktige.

Vi skall nu titta lite närmare på några texter där detta ord förekommer:

Ordet ”Adon” kan syfta på en make

Singularformen av ordet ”Adon” förekommer för första gången i 1 Mosebok 18:12 där vi kan läsa följande:

*Sara log inom sig och tänkte: "När jag nu blivit gammal, skall jag då upptändas av åtrå? Min **herre** ("Adon") är ju också gammal." (SFB)*

Vi ser här att ordet ”Adon” används av en fru som talar om sin man med respekt.

I Petrus första brev 3:5-6 finns ett citat av texten i 1 Mosebok, som det står skrivet:

*”Så prydde sig också förr de heliga kvinnor som satte sitt hopp till Gud. De underordnade sig sina män, så som Sara var lydig mot Abraham och kallade honom **herre** (grek. ”Kurios”). Hennes barn har ni blivit, när ni gör det som är gott och inte låter skrämman er.” (SFB)*

I denna text har det hebreiska ordet ”Adon” översatts till det grekiska ordet ”Kurion” och sedan till svenska som ”herre”. Ordet ”Kurion” är en form av ”Kurios” som betyder: Herre, guvernör, furste, ägare. (Vi skall vid ett senare tala mer om översättningen av det grekiska ordet ”Kurios”).

I Domarboken 19:26 kan vi finna ytterligare ett exempel där ordet ”Adon” betyder ”make”:

*I gryningen kom kvinnan och föll ihop vid ingången till mannens hus, där hennes **herre** (”Adon”) var. Där blev hon liggande till dess det blev ljus. (SFB)*

Ordet ”Adon” kan syfta på en slavägare

I 1 Mosebok 24:14b ser vi att Avrahams tjänare talar om sin ägare på följande sätt:

*På så sätt skall jag veta att du har visat godhet mot min **herre** (”Adon”). (SFB)*

I 2 Mosebok 21:5 står det skrivet:

*Men om slaven säger: ”Jag älskar min **herre** (”Adon”), min hustru och mina barn så mycket att jag inte vill bli fri.” (SFB)*

I dessa två texter ser vi att ordet ”Adon” kan syfta till en slavägare.

Odet ”Adon” kan syfta på en präst

I 1 Samuelsboken 1:15a och 26 kan man läsa om hur profeten Shmuels mamma Channa tilltalade prästen Elí:

*”Nej, min **herre** (”Adon”), svarade Hanna, ”jag är en hårt prövad kvinna...” Hon sade: ”Hör på mig, min **herre** (”Adon”), så sant du lever, min **herre** (”Adon”), jag är den kvinna som stod här bredvid dig och bad till HERREN (YHWH).” (SFB)*

Ordet ”Adon” kan syfta på en kung

I 1 Samuelsboken 16:16 används ordet ”Adon” om Israels kung, som det står skrivet:

*”... borde du, vår **herre** (”Adon”), säga till dina tjänare som står inför dig att de söker upp en man som är skicklig att spela harpa. När den onde anden från Gud kommer över dig, skall han spela och så skall det bli bättre med dig.” (SFB)*

Likadant är det i 1 Samuelsboken 24:9, där det står skrivet:

*Då steg också David upp och gick ut ur grottan och ropade efter Saul: ”Min **herre** (”Adon”) och konung!” När Saul såg sig tillbaka, böjde David sig ner med ansiktet mot jorden och bugade sig.” (SFB)*

Ordet ”Adon” kan syfta på vilken respekterad man som helst

Avraham blev kallad för ”Adon” av Efron, en av de invånarna i det utlovade landet, som det står skrivet i 1 Mosebok 23:10-11:

*Men Efron satt bland hetiterna. Och hetiten Efron svarade Abraham i närvaro av alla de hetiter som hade kommit till stadsporten: ”Nej, min **herre** (”Adon”), lyssna på mig. Jag ger dig fältet. Grottan som finns där skänker jag dig också. Jag ger den åt dig i mitt folks närvaro. Begrav din döda.” (SFB)*

Rivkà (Rebecka) tilltalade Avrahams tjänare Eliezer med titeln ”Adon”, som det står skrivet i 1 Mosebok 24:17-18:

*Då sprang tjänaren emot henne och sade: ”Låt mig få dricka lite vatten ur din kruka.” Hon svarade: ”Drick, min **herre** (”Adon”)” och tog snabbt ner krukans i handen och gav honom att dricka. (SFB)*

Rachel sade ”Adon” till sin pappa, som det står skrivet i 1 Mosebok 31:35a:

*Hon sade till sin far: ”Bli inte arg på mig, **herre** (”Adon”), för att jag inte kan stiga upp för dig. Jag har det på kvinnors vis.” (SFB)*

Yaakov använde ordet "Adon" när han tilltalade sin tvillingbror Esau under mötet med honom på vägen hem från Lavan, som det står skrivet i 1 Mosebok 32:3-5:

*Jakob skickade budbärare framför sig till sin bror Esau i Seirs land på Edoms mark, och han befallde dem: "Så här skall ni säga till min **herre** ("Adon") Esau: Din tjänare Jakob hälsar: Jag har bott hos Laban och dröjt kvar där ända tills nu. Jag har oxar, åsnor, får, tjänare och tjänarinnor, och nu sänder jag bud för att låta min **herre** ("Adon") veta det, så att jag kan finna nåd för dina ögon." (SFB)*

I det moderna israeliska samhället används ofta hövlighetstiteln "Adon" eller "Adoni" när man tilltalar en okänd man.

Ordet "Adon" kan syfta på ett himmelskt sändebud

I Josua 5:14 står det skrivet:

*Han svarade: "Nej, jag är anförare för Herrens (YHWH) här. Nu har jag kommit." Då föll Josua ner med ansiktet mot marken och hälsade underdånigt. Han frågade: "**Herre** ("Adon"), vad har du att säga till din tjänare?" (Bibel 2000)*

I Domarboken 6:12-13 står det skrivet:

*För honom uppenbarade sig HERRENS (YHWH) ängel och sade till honom: "HERREN är med dig, du tappre stridsman." Gideon svarade honom: "O, min **herre** ("Adon"), om HERREN är med oss, varför har då allt detta kommit över oss? Och var är alla hans under, som våra fäder har berättat om och sagt: 'Se, har inte HERREN fört oss upp ur Egypten?' Nu har HERREN övergivit oss och gett oss i midjaniternas hand." (SFB)*

I Daniel 10:17-19 står det skrivet:

*"Och hur skulle en sådan som jag, min **herres** ("Adon") tjänare, kunna tala med en sådan som min **herre** ("Adon")? Jag har inte någon kraft kvar i mig och förmår inte längre att andas." Han som såg ut som en människa rörde då på nytt vid mig och styrkte mig. Han sade: "Frukta inte, du högt älskade man! Frid vare med dig, var stark, ja, var stark!" När han talade med mig kände jag mig styrkt och sade: "Tala, min **herre** ("Adon"), för du har styrkt mig." (SFB)*

I dessa tre textavsnitt ser vi hur ordet "Adon" används som tilltal till himmelska sändebud. Då används ordet i singularform med det possessiva suffixet i första person singularis, dvs. "Adonai" "min herre". Ordet används också i pluralis som tilltal till änglar som vi kan se i 1 Mosebok 19:1-2 och 18 där det står skrivet:

*På kvällen kom de två änglarna till Sodom, och Lot satt då i Sodoms port. När han fick se dem, steg han upp för att möta dem, och han föll ner med ansiktet mot jorden och sade: "Mina **herrar** ("Adonai"), kom med till er tjänares hus. Tvätta era fötter och stanna över natten. Sedan kan ni fortsätta er färd tidigt i morgon." De svarade: "Nej, vi stannar på gatan över natten." ... Men Lot sade till dem: "O nej, **Herre** ("Adonai" ordagrant "mina herrar")." (SFB)*

I denna text förekommer ordet "Adon" i dess pluralform med possessiva suffixet i första person singularis, "Adonai". Som vi sa tidigare betyder ordet "Adonai" ordagrant: mina herrar, och vi ser här hur ordets ordagranna betydelse används som tilltal till de himmelska sändebuden. Bara vid dessa två tillfällen i Skrifterna används ordet "Adonai" om någon annan än den Evige.

Ordet "Adon" kan syfta på den Allsmäktige

Pluralformen "Adonai" används normalt om den Allsmäktige. Trots det förekommer även singularformen "Adon" som en syftning på den Allsmäktige, som det står skrivet i 2 Mosebok 23:17 och 34:23:

*"Tre gånger om året skall varje man träda fram inför **Herren** ("Adón"), YHWH." (Egen övers.)*

Och även i Josua 3:11:

*"Se, hela jordens **Herres** ("Adon") förbundsark drar nu framför er över Jordan." (SFB)*

Pluralformerna av ordet "Adon"

Som vi sagt tidigare är pluralformerna av ordet "Adon" "Adonim", som betyder herrar. Detta ord används i Skrifterna både om änglar och människor.

Vi har redan sett i 1 Mosebok 19:1-2 och 18 att pluralformen "Adonai" används för änglar.

I 5 Mosebok 10:17 står det skrivet:

*Ty HERREN, er Gud, är gudarnas Gud och **herrarnas** ("Adonim") **Herre** ("Adonei")¹¹, den Gud som är stor och väldig och inger fruktan, som inte är partisk och inte tar mutor. (SFB)*

I Psalm 136:3 står det skrivet:

*Tacka **herrarnas** ("Adonim") **Herre** ("Adonei")¹¹, ty hans nåd varar i evighet. (SFB)*

Vi ser i dessa texter att den Allsmäktige kallas för "Adonim"-ernas "Adonim". Det skulle kunna betyda att han är herre över både änglar och människor.

Vi skall här se på ett par texter där formen "Adonim" enbart syftar på människor.

I Jesaja 26:13 står det skrivet:

*HERRE, vår Gud, andra **herrar** ("Adonim") än du har härskat över oss, men bara genom dig prisar vi ditt namn. (SFB)*

I 1 Kungaboken 22:17 står det skrivet:

*Då sade han: "Jag såg hela Israel skingrat på bergen, som får utan herde. Och HERREN sade: Dessa har inte någon **herre** ("Adonim"). Låt dem vända tillbaka hem i frid, var och en till sitt." (SFB)*

Här ser vi att ordet "Adonim" syftar på mänskliga härskare och inga änglar.

Pluralformen "Adonim" kan syfta på en enda man

I texten i 1 Kungaboken såg vi att pluralformen "Adonim" användes för en enda kung. Något liknande finns i Jesaja 19:4 där det står skrivet:

*Jag skall överlämna egyptierna i en **hård** (singularis) **herres** ("Adonim" pluralis) **hand**, en grym kung skall råda över dem, säger **Herren** ("Adon" singularis), HERREN (YHWH) **Sebaot**. (SFB)*

¹¹ Ordet "Adonei" är konstruktusformen (uttrycker genitiv), på hebreiska smichut, av "Adonim".

Märkligt nog finner vi här ordet "Adonim" i pluralis tillsammans med adjektivet "hård" som står i singularis. På så sätt ser vi att samma fenomen uppträder med pluralformerna av ordet "Adon" som med ordet "Elohim", som vi talade om i förra kapitlet. Här ser vi alltså åter igen att det inte nödvändigtvis är fråga om mer än en enda person när ordet står i pluralis.

I profetens text talas det om en kung i Mitsrajim (Egypten). Och i stället för att skriva singularformen "Adon" använder Skriften pluralformen "Adonim" på en enda människa. Om adjektivet "hård" hade stått i pluralis –"hårda"– skulle man tolka det som om det vore fråga om flera herrar, men i detta fall ser vi att det inte syftar på mer än en enda person.

När ordet "Adonai" syftar på den Allsmäktige

Som vi tidigare sagt är pluralformen av ordet "Adon" "Adonim". När ordet "Adonim" har ett possessivt suffix i första person singularis skapas ordet "Adonai" som ordagrant betyder "mina herrar". Vi sa också att ordet "Adonai" nästan uteslutande används för att syfta på den Allsmäktige.

Vi kan i förbifarten nämna att man alltsedan 300-talet f.k.t. (före kristen tideräkning) i judiska kretsar under bibelläsning och bön vanligtvis ersätter den Allsmäktiges avskilda Namn, "YHWH", med namnet "Adonai". När man då läser namnet "YHWH" uttalar man det inte utan säger "Adonai" i stället.

Enligt Strongs lexikon förekommer ordet "Adonai" drygt 430 gånger i Tanach (GT). Det finns dock flera versar i Tanach där de tidigare skriftlärda bytt ut Namnet "YHWH" mot "Adonai" i själva texten. De har så förvanskat originaltexten av den Eviges Ord och på dem uppfylls så det ord som blev sagt genom profeten Jeremia 8:8 där det står skrivet:

Hur kan ni då säga: "Vi är visa, och vi har HERRENS lag." Se, utan tvekan har de skriftlärdas lögnpenna förvandlat lagen till lögn. (SFB)

I en officiell lista¹² med de 134 tillfällen där den Eviges Namn ändrats i den hebreiska texten från "YHWH" till "Adonai", finns följande versar uppräknade¹³, (när en vers är upprepade två eller flera gånger, exempelvis "2 Mosebok 34:9, 9" betyder det att det finns två ändringar i samma vers):

¹² Ginsburg "The Masorah" 197:15.

¹³ Lägga märke till att versindelningen kan skilja något mellan den hebreiska versionen och de svenska översättningarna.

1 Mosebok 18:3, 27, 30, 32; 19:18; 20:4; 2 Mosebok 4:10, 13; 5:22; 15:17; 34:9, 9; 4 Mosebok 14:17; Josua 7:8; Domarboken 6:15; 13:8; 1^a Kungaboken 3:10, 15; 22:6; 2^a Kungaboken 7:6; 19:23; Jesaja 3:17, 18; 4:4; 6:1, 8, 11; 7:14, 20; 8:7; 9:8, 17; 10:12; 11:11; 21:6, 8, 16; 28:2; 29:13; 30:20; 37:24; 38:14, 16; 49:14; Hesekiel 18:25, 29; 21:13; 33:17, 29; Amos 5:16; 7:7, 8; 9:1; Sakarja 9:4; Mika 1:2; Malaki 1:12, 14; Psalm 2:4; 16:2; 22:19, 30; 30:8; 35:3, 17, 22; 37:12; 38:12; 38:9, 15, 22; 39:7; 40:17; 44:23; 51:15; 54:4; 55:9; 57:9; 59:11; 62:12; 66:18; 68:11, 17, 19, 22, 26, 32; 73:20; 77:2, 7; 78:65; 79:12; 86:3, 4, 5, 8, 9, 12, 15; 89:49, 50; 90:1, 17; 110:5; 130:2, 3, 6; Daniel 1:2; 9:3, 4, 7, 9, 15, 16, 17, 19, 19, 19; Klagovisorna 1:14, 15, 15; 2:1, 2, 5, 7, 18, 19, 20; 3:31, 36, 37, 58; Esra 10:3; Nehemja 1:11; 4:14; Job 28:28.

Det betyder alltså att i originaltexten fanns den Eviges Namn "YHWH" i alla dessa versar där det idag står "Adonai". Vi skall här inte tala om anledningen till att man gjorde dessa förändringar. Vi nöjer oss med att känna till faktumet att texten har blivit förändrad vid alla dessa 134 tillfällen.

Vi skall nu se på några texter där ordet "Adonai" förekommer.

I 1 Mosebok 15:2 står det skrivet:

Men Abram sade: "Herre ("Adonai"), HERRE ("YHWH"), vad skall du ge mig? Jag går ju bort barnlös, och arvinge till mitt hus är Elieser från Damaskus." (SFB)

I 2 Samuelsboken 7:18-20 står det skrivet:

Då gick kung David in och satte sig ner inför HERRENS ansikte och sade: "Vem är jag, Herre ("Adonai"), HERRE ("YHWH"), och vad är mitt hus, eftersom du har fört mig ända hit? Och ändå var detta för litet i dina ögon, Herre ("Adonai"), HERRE ("YHWH"). Du har också talat om din tjänares hus långt fram i tiden, och detta till undervisning för människorna, Herre ("Adonai"), HERRE ("YHWH"). Vad skall nu David säga mera till dig? Du känner din tjänare, Herre ("Adonai"), HERRE ("YHWH")." (SFB)

I dessa texter förekommer ordet "Adonai" tillsammans med den Eviges avskilda Namn, Yud, He, Wav, He. Ordet "Adonai" förekom sällan ensamt i den hebreiska originaltexten.

Sammanfattning

Ordet "Adonai" har att göra med regim. Det faktum att det står i pluralis lär oss att när det syftar på den Allsmäktige står vi inför hans totala och absoluta auktoritet. Han är Herre över allt skapat, både osynligt och synligt. Han är alltings Chef, Herre, Ägare och Guvernör.

Den Evige är herrarnas Herre med allt vad det innebär. Och inför Honom måste alla göra räkenskap för hur de har administrerat den makt som de fått delegerad.

Det faktum att termen "Adonai" står i pluralis när den talar om den Allsmäktige, betyder inte nödvändigtvis att han är fler än en, utan det talar om hans totala obegränsade herradöme över allting.

Pluralformen "Adonim" används i Skriften även på en enda mänsklig regent vilket bevisar att den inte bör förstås som en hänvisning till ett flertal personer eller en pluralitet av herrar utan till oerhörd makt.